

Es compleixen 120 anys del naixement de Salvador Perarnau

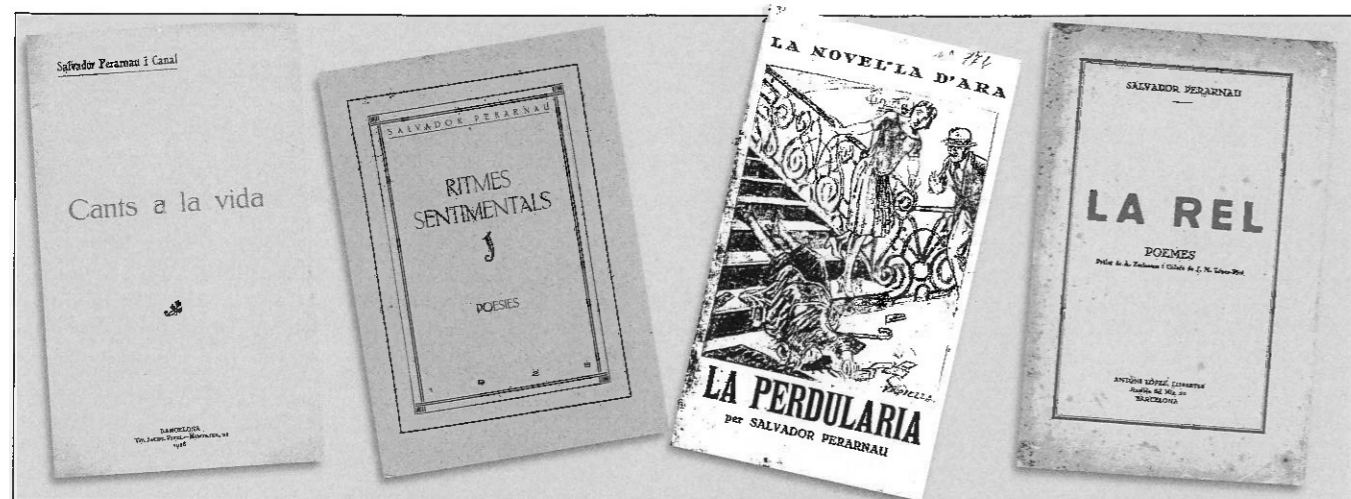
Josep Perarnau Cols

El passat 13 de desembre, diada de Sant Llúcia i jornada emblemàtica de les lletres catalanes, va fer 120 anys justos que a cal Fusteret, va néixer qui ha esdevingut el poeta surienc per antonomàsia: Salvador Perarnau i Canal. El Salí, en les pàgines que segueixen, fa memòria i homenatge a aquesta figura i al seu avantguardisme intel·lectual.

En els últims trenta anys, els mestres de les escoles de Súria sovint han parlat del poeta Salvador Perarnau als escolars de les aules. Les publicacions escrites locals –*El Salí* inclòs– també de tant en tant han glossat i han publicat obra literària d'aquest brillant intel·lectual surienc. En el decurs del temps s'han fet xerrades, recitals, homenatges, exposicions i s'han editat i reeditat llibres amb part de la seva extensa obra. En els darrers anys, el fons documental de l'escriptor, per voluntat de la seva família, ha passat a l'arxiu municipal i s'ha classificat adequadament. Tot aquest treball és rellevant i bàsic però no és encara suficient per a conèixer i gaudir de la gran personalitat que va ésser Salvador Perarnau en totes les seves vessants: humana, literària, política, espiritual i de desvetllament cívic.

Com a una senzilla i humil aportació més, la revista del Mig Cardener *El Salí*, en ocasió del 120è aniversari del naixement del poeta, vol recordar amb una mica d'amplitud la trajectòria vital d'aquest guardonat i poc reconegut Mestre en Gai Saber que va ésser Perarnau i Canal. És un plaer fer memòria prop de la seva manera d'entendre la vida, de la seva basta saviesa, de la seva vocació de servei, de l'art i la creativitat de la seva ploma i de la identificació que va tenir amb les comunitats en que va conèixer, amb aquesta terra i amb aquest país, que tant va glossar i estimar. La cronologia que segueix és esquemàtica i ben segur que té algunes mancances i potser alguns oblitats o desconeixements destacats. No obstant això, la creiem un bon punt de partida per a recordar bé aquest perfil històric surienc i per a gaudir de la seva empremta, encara avui.

Als 22 anys d'edat Salvador Perarnau va editar el primer llibre de poemes: *Cants a la vida*. Van seguir-ne altres.

Salvador Perarnau, guanyador de la Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona de 1935, llegeix el seu poema dalt de l'escenari del Palau de la Música Catalana. Fotografia de Josep M. Sagarra i Plana, procedent del fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Cronologia de Salvador Perarnau i Canal (1895-1971)

1895. Neix a Súria el 13 de desembre, dia de santa Llúcia. És el fill petit d'una família d'onze germans. El seu pare és capatàs d'obres de carretera. Amb només cinc anys ja juga a fer versos.

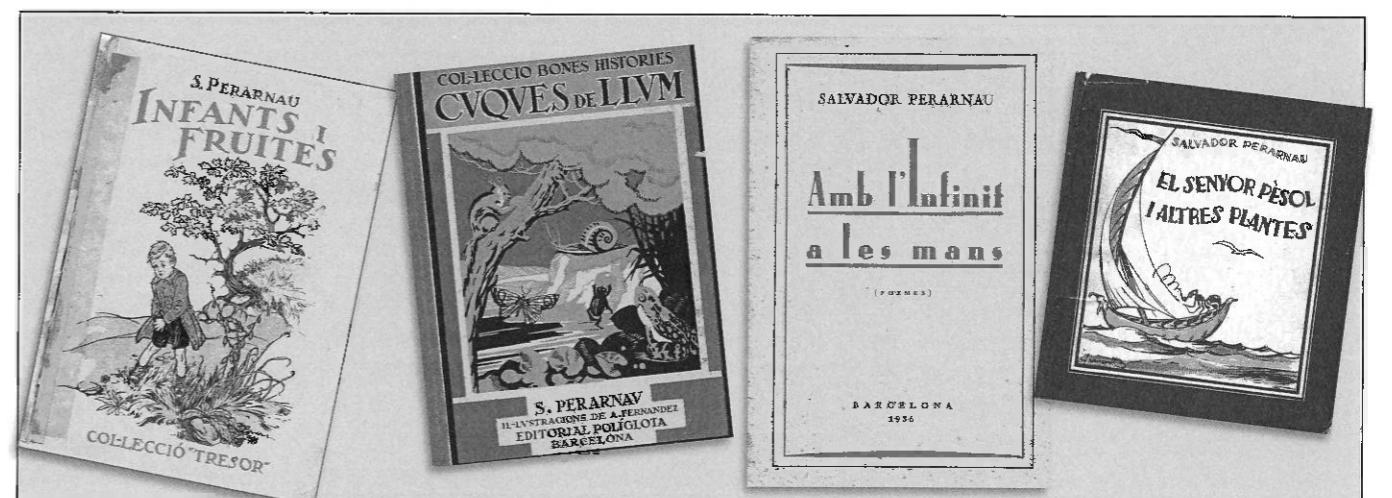
1905. Ingressa al seminari de Vic i hi estudia Humanitats i Filosofia durant 8 anys. Aprèn a fons el grec i el llatí i llegeix els clàssics en la pròpia llengua.

1913. Surt del seminari i torna a casa.

1915. Guanya un premi de poesia als Jocs Florals de Manresa.

1916. Entra a treballar en una oficina d'assegurances de Manresa i poc després esdevé sotsarxiver municipal de la capital del Bages.

1918. Actua de secretari en el jurat d'uns Jocs Florals que es convoquen a Súria. Publica el seu primer llibre de poesia: *'Cants a la vida'*. Abandona

La poesia pedagògica adreçada als infants va ser un gènere en el que Perarnau va excel·lir.

El setembre de 1966 Súria va homenatjar l'escriptor nascut a Cal Cabo, a cal Fusteret.

la feina estable, se'n va a Barcelona i descobreix la bohèmia i l'univers de la gran ciutat.

1923. Comença a escriure periòdicament per a publicacions d'esquerres com 'L'Esquella de la Torratxa', 'La Campana de Gràcia' i 'La Tralla'.

1925. Publica 'Ritmes sentimentals'.

1926. Publica la novel·la 'La Perdularia'. S'inicia com a conferenciant en diversos ateneus, centres i societats, amb temàtiques com 'El problema obrer és problema de cultura', 'El neguit i les muntanyes', 'L'art i la vida', 'El teatre nou i l'altre a través dels segles' 'Una mirada sobre el món', 'Les esquerres, cim del món', 'Divagacions sobre laïcisme i religió' i 'Divagacions líriques'. És empresonat per la divulgació d'un poema.

1927. Fa de director artístic de la revista 'La Lluna d'Olot', que s'edita durant mig any a la capital de la Garrotxa. Escriu a 'Poble Nou' i 'Ideari'.

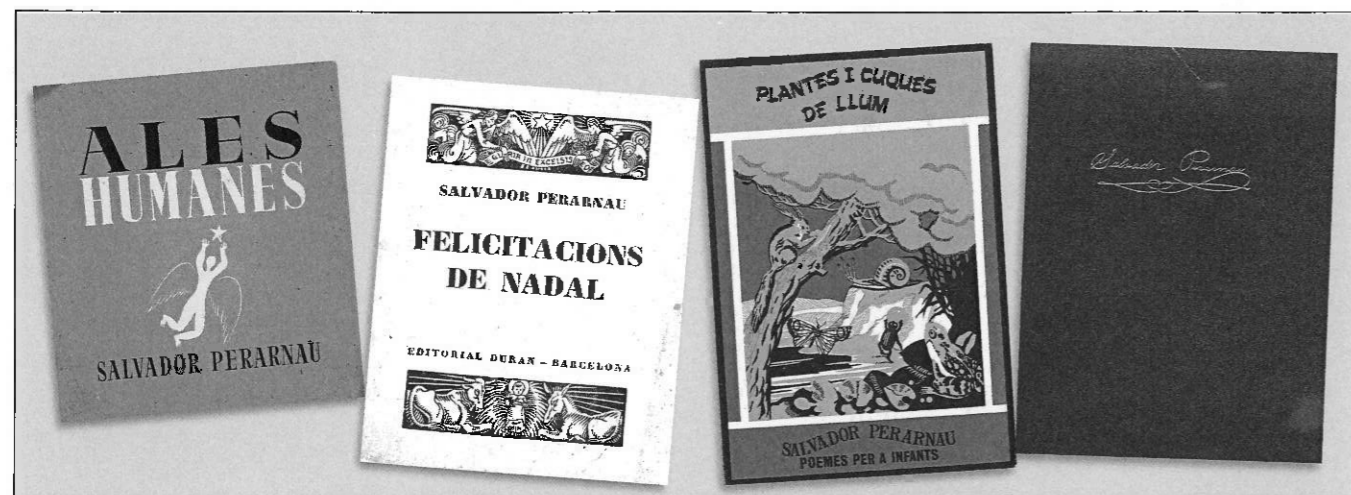
1928. Participa en les tertúlies combatives que es celebren a Barcelona, on es conspira contra la dictadura de Primo de Rivera i la monarquia que

l'ha permesa. Allà coincideix amb intel·lectuals, artistes i republicans com Santiago Rusiñol, Salvador Dalí, Fabián de Castro, Lluís Elies, Joan Rebull, Josep Viladomat, Xavier Regàs, Fermí Galán i Josep M. Lladó, entre altres.

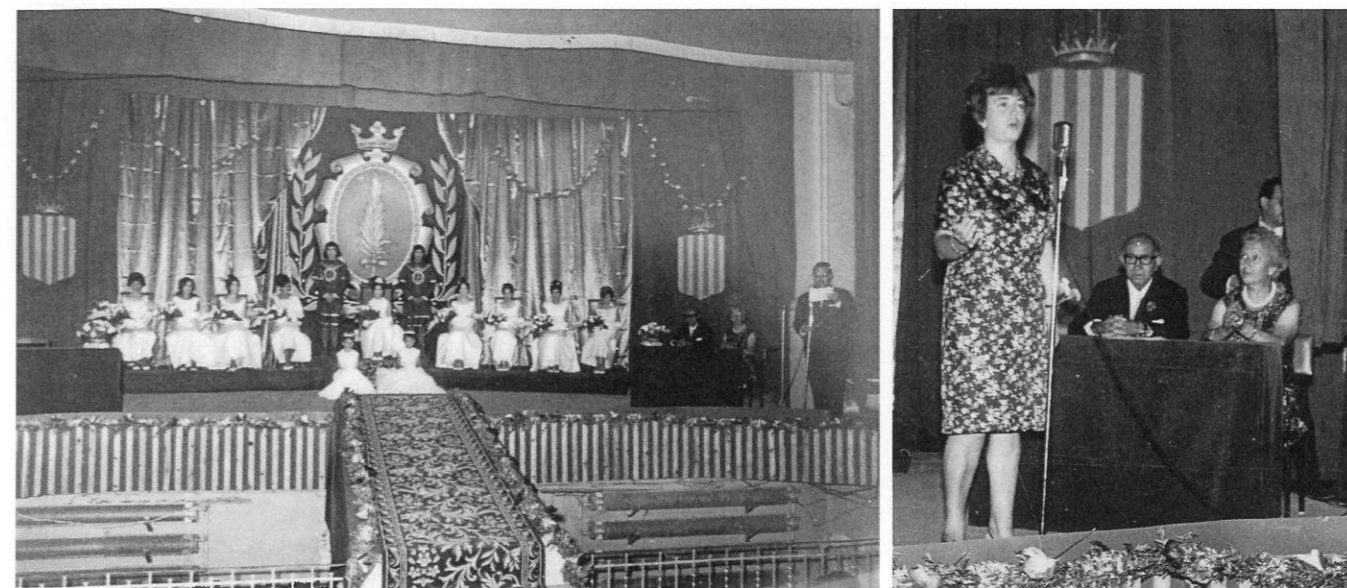
1929. Publica 'La rel'. Coneix i s'enamora d'una mestra de música i dansa de Barcelona: Benvinguda Coll i Borrell. Guanya l'Englantina d'Or (premi dedicat al tema 'Pàtria') als Jocs Florals de Barcelona amb 'L'hereu de les muntanyes'. Anima i col·labora en la fundació i la publicació de 'La Veu del Ter', que s'edita fins al 1934 a Roda de Ter (Osona). Ingressa en el moviment de la maçoneria, on hi romandrà durant set anys.

1930. Publica 'Cuques de llum' i 'Infants i fruites'.

1931. Entra a treballar a la Generalitat de Catalunya. Primer com a auxiliar al Departament de Cultura. Més tard al Departament d'Agricultura. Des de Barcelona envia col·laboracions a la publicació 'El surienc'.

La postguerra i les primeres dècades del franquisme, van deixar Perarnau a l'ostracisme.

Acte central de l'homenatge de 1966, al cinema Ideal. A la dreta, rapsòdia de l'actriu local Dolores Agut i Ferrer.

1932. Comença a obtenir nombrosos premis poètics. Publica col·laboracions a 'Fornal'. Treballa en el poemari 'Oracions sagnants' i projecta publicar-lo. Es casa amb Benvinguda Coll.

1935. Guanya la Flor Natural (tema 'Amor') als Jocs Florals de Barcelona, amb 'Mimosa, flor de febrer'.

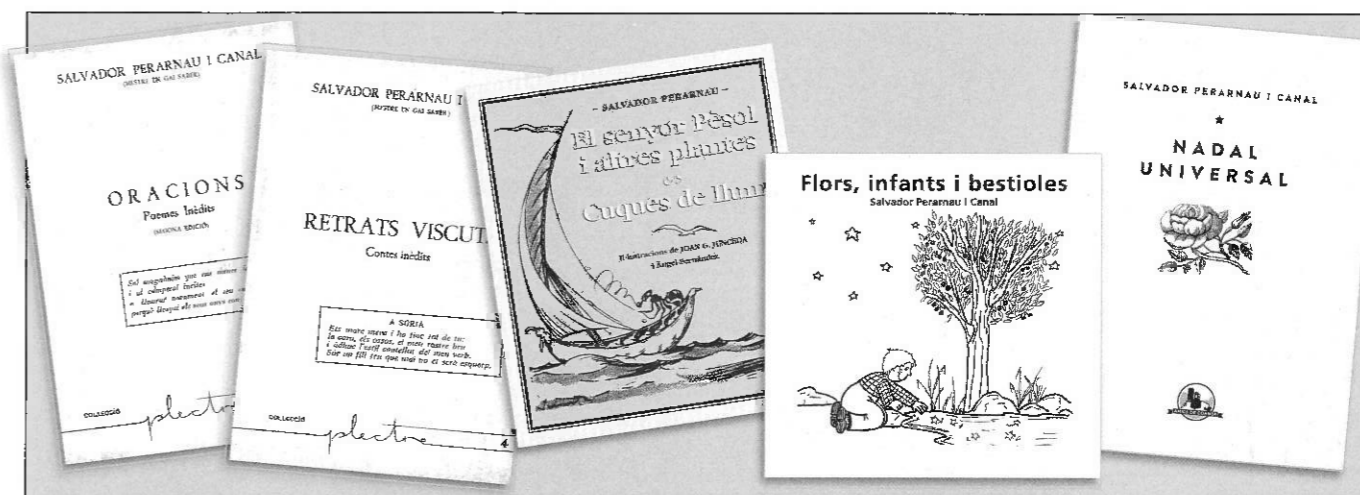
1936. Publica 'Amb l'infinit a les mans'. Posa lletra al poema líric d'Enric Morera 'La Vall de la Bruixa'. Participa en actes electorals de la Coalició d'Esquerres i del Front d'Esquerres de Catalunya, com a membre d'Esquerra Republicana de Catalunya. És vicepresident del Casal Federal del Guinardó de Barcelona i com a tal intervé en un acte d'Homenatge al Govern de la Generalitat pels fets del 6 d'octubre. Súria i el seu Ajuntament es proposen fer un homenatge a la seva trajectòria literària, però els fets de juliol avorten la iniciativa. En esclatar la Guerra Civil, per encàrrec del conseller de Cultura de la Generalitat Ventura Gassol, salva la catedral de Barcelona de ser incendiada. Allibera diversos veïns de Súria i el capellà de Fals reclosos a la presó Model de Barcelona.

1937. El Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya edita 'El Senyor Pèsol i altres plantes' que es distribueix a totes les escoles del país. Participa en les emissions radiofòniques de l'Agrupació d'Escriptors Catalans.

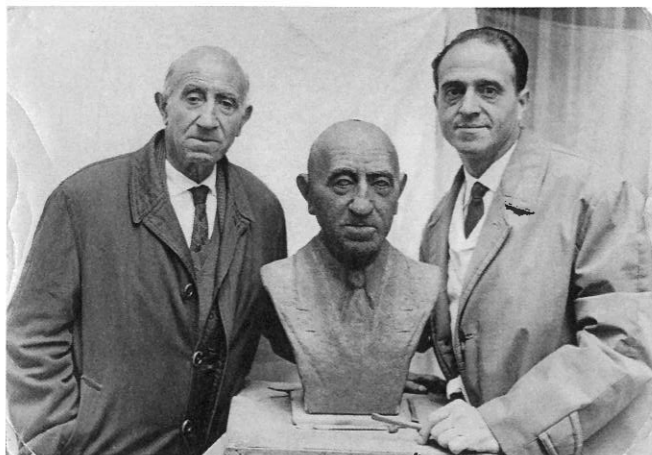
1938. La Generalitat li publica 'Ales humanes' – originàriament intítulat 'Ales roges'-. Participa en el cicle de lectures de poemes organitzat pel grup Oasi. Assumeix la direcció i control dels Serveis de Premsa i Ràdio i de Publicacions del Departament d'Agricultura de la Generalitat, en substitució dels titulars que s'incorporen voluntaris a l'Exèrcit de la República. La Conselleria de Defensa li publica 'Oda a la revolució'.

1939. S'exilia a França. Viu a París. Publica el llibre de poemes en francès 'Du fons du coeur'. Participa en la publicació a l'exili 'El Poble Català'.

1948. Retorna a Catalunya. Viu a Barcelona. Exerceix de professor de llatí, grec i francès a l'Acadèmia Cots de Barcelona. Publica el llibret 'Felicidades de Nadal'.

Després del traspàs de Perarnau s'han seguit publicant reculls de la seva obra.

Perarnau, a l'esquerra, amb l'escultor del seu bust Xavier Llobet Hewitson el 1967.

Multitudinari pas fúnebre de l'enterrament del poeta el 10 de gener de 1971.

1964. El redactor surienc Ramon Fàbrega Sivila li fa una entrevista i la publica al setmanari 'Súria'. És un fet que inicia el retrobament cívic i cultural de la figura de Perarnau amb la seva vila natal.

1965. Guanya la Viola d'Or (tema 'Fe') als Jocs Florals de la Llengua catalana celebrats a la Sorbona de París, amb el poema 'Oració'. Amb els tres premis ordinari dels Jocs obté el Mestratge en Gai Saber.

1966. Publica 'Caps de Brot' i 'Plantes i cuques de llum'. S'organitza i rep un gran homenatge popular a Súria. Es descobreix una placa commemorativa del naixement del poeta a la casa natal de 'Cal Cabo', a cal Fusteret. Es fa un acte floral al cinema teatre Ideal, on es reciten els principals poemes del guardonat

escriptor i es glossa la seva trajectòria literària. La festa constitueix una manifestació de catalanisme singular en els anys en que es celebra. El poeta es trasllada des de Barcelona i s'instal·la definitivament a Súria. Sovinteja la publicació de composicions literàries al setmanari local 'Súria'.

1967. Imparteix el primer curs de llengua catalana que s'organitza a la Biblioteca Popular de Súria, amb la col·laboració de l'Ajuntament i la Diputació. Compta amb 50 participants.

1969. En una vetllada al teatre Ateneu, s'escenifica la peça teatral infantil 'El cascavell'.

1971. Als 75 anys d'edat, mor el 9 de gener i és enterrat a Súria.

Cronologia pòstuma

1973. Es publica 'Oracions. Poemes Inèdits'.

1974. Per les festes del Roser del Poble Vell, s'organitza una exposició d'homenatge que s'instal·la entre les ruïnes del Castell de Súria.

1976. Es publica un llibret de contes inèdits en prosa: 'Retrats viscuts'.

1991. Es mostra una nova exposició: 'Salvador Perarnau i els infants' que s'emplaça també al Castell, ja restaurat.

1992. S'estrena l'obra de teatre infantil 'Planteja-t'ho' de Jaume Esquiús i Miquel, que presenta la vessant pedagògica de la poesia de Perarnau als nens i nenes. És en el curs dels Jocs Florals Escolars del col·legi Sagrat Cor de Jesús de Súria, que es dediquen al poeta, igual que es farà el 2007.

1995. Celebració del centenari del naixement del poeta. L'Ajuntament de Súria reedita 'El senyor Pèsol i altres plantes/Cuques de llum'. S'estrena el muntatge teatral 'Salvador Perarnau, el poeta del clavell al trauc', de Jaume Esquiús, al Casal Califòrnia. Es fan cursets, xerrades, actes i exposicions. Es dona nom i s'emplaça un bust i un mosaic de l'escriptor a l'espai

urbà de l'entorn de la Casa de la Vila. L'Ajuntament el proclama fill predilecte de Súria.

1997. Publicació del llibre de contes infantils 'Infants, flors i bestioles' per iniciativa particular.

2006. La Generalitat de Catalunya reedita 'Ales humanes' i 'El Senyor Pèsol i altres plantes', dins de '7 llibres infantils editats pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya (1937-1938)'

2007. Al teatre del Foment Cultural es representa de nou 'Planteja-t'ho'.

2011. En representació de la família, el renebot del poeta, Josep Perarnau Vilajosana, fa donació a la vila del fons documental de Perarnau, que l'Ajuntament incorpora a l'Arxiu Municipal i classifica el 2015.

2013. S'estrena el recital nadalenc 'Perarnau a Coaner', a l'església romànica de Sant Julià, promogut per Amics de Coaner. Es reposarà també el 2014.

2014. La revista del Mig Cardener 'El Salí', inicia la secció mensual 'La finestra', amb l'objectiu de recuperar i divulgar textos desconeguts del poeta. Amics de Coaner edita el llibret de textos nadalencs titulat 'Nadal Universal'.

A SÚRIA

En cloure aquestes pàgines especials, en l'acostumat Espai de recuperació de textos de Perarnau, publiquem el poema que va dedicar a Súria el 1966, en ocasió de l'homenatge i del seu retorn a la vila. La il·lustració és del surienc Manel Ferrer i Estany i data de 1964.

Em plau reviure la terra on vaig néixer,
niu sagrat dels meus somnis infantils;
saber de cert que encara és la mateixa
dintre el meu cor i duu el meu cor a dins.

Em plau mirar l'hermot, l'horta, l'alzina
i el roquissar esberlat i cantellut
i la carena fina
de finors de la meva joventut.

I recordar els germans i els meus pares
i reveure'ls en la cara dels nebots;
generacions passades vivents en noves cares
que ens diuen que la raça treu nous brots.

I em plau veure aquell riu de ma infantesa,
aquell riu que plorava i reia amb mi
i feia una cançó tota dolcesa
per fer-me dormir.

I em deia històries de ponts i de passeres
i de gorgs blaus encantats;
de camí-rals, quan encara no hi havia carreteres
i de lladres que assaltaven els poblats.

I m'adormia i somniava
i veia el món que passava lentament
com el meu riu que cantava
i s'esmunyia llangorosament.

I jo aprenia la cançó encisera
que m'ha ajudat a fer-me gran
i ha fet la meva vida riallera,
plena de joia del meu món d'infant.

I... ara retorno i retrobo les coses:
la casa, l'horta, l'alzina, la rel
i el riu petit que trencava rescloses
quan s'embotia i se sentia rebel.

I veig les gents que vaig deixar un dia
i que, com jo, també tots s'han fet grans
i els miro i els recordo i em plauria
abraçar-los com a germans.

Salut suriencs! Jo sento aquesta terra
en mon esperit i al moll de l'os
que emplena com una gerra,
la gerra escardalenca del meu cos

I em dono a tots en una ampla abraçada
i us donaré -del que tinc- el millor,
allò que més m'agrada:
un tros de vida dintre una cançó.

Salvador Perarnau